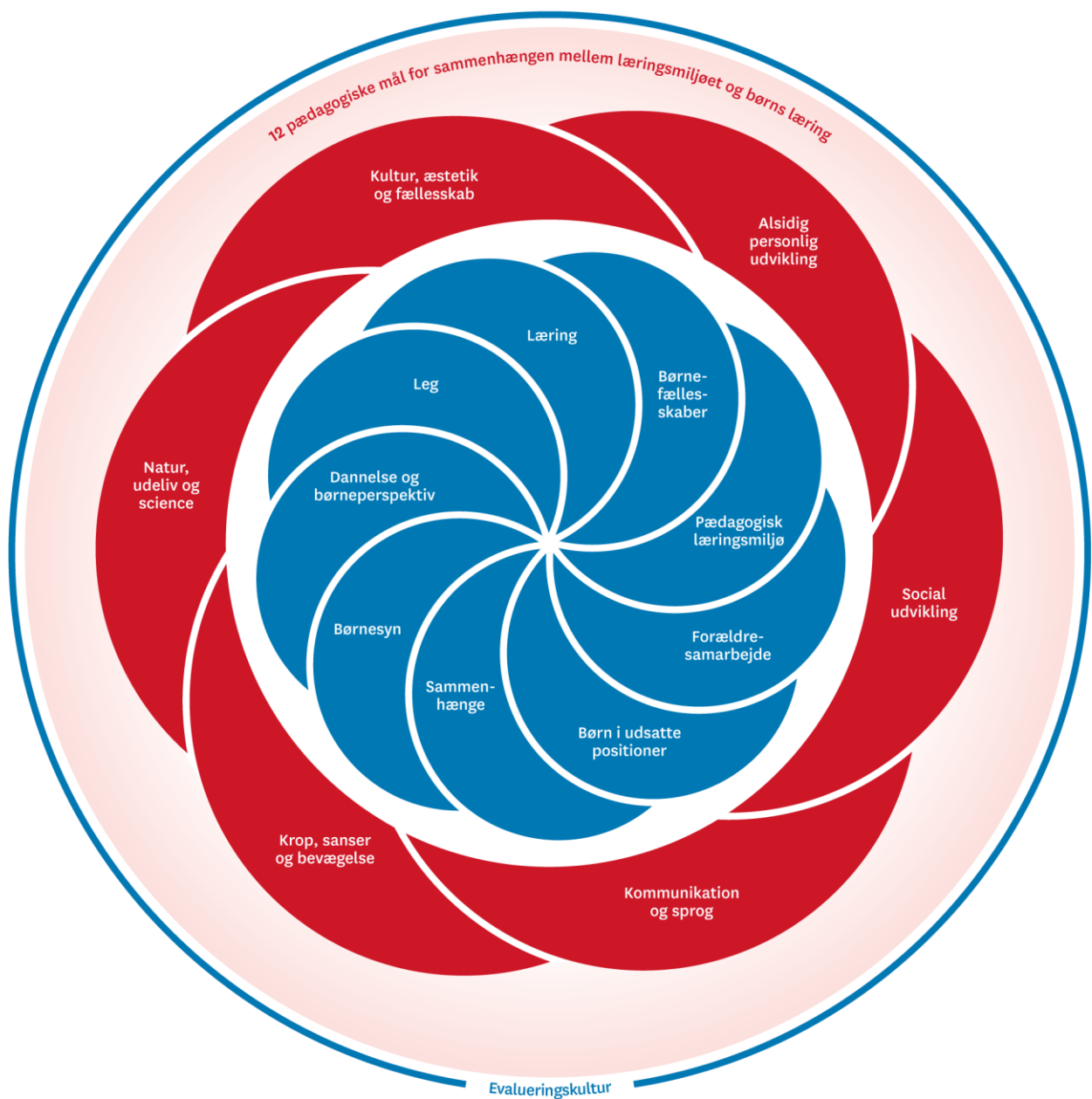

Pædagogisk læreplan for Dagplejen Dagtilbuds område MIDT i Kalundborg kommune 2020

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Hvem er vi?

Dagplejen består af 20 dagplejere som bor i eget hjem, forskellige steder i området, fordelt på tre egne: Svebølle/Viskinge, Snertinge og Rørby/Ugerløse. Dertil er knyttet en pædagogisk teamleder og to pædagogiske medarbejdere som tilsammen har 16 timer, til at varetager forskellige opgaver i dagplejen.

Dagplejerne kan have indskrevet op til 4 børn i alderen 5 mdr. – 3 år og der er en gæsteplejeplads hos alle dagplejere under 58 år. Derudover er der gæstepladser i 4 børnehuse – Visikinges børnehave, Børnehuset Troldehøj, Snertinges børnehus og Rørby børnehave

Sammensætning i børnegruppen varierer hele tiden, både i alder og udviklingstrin.

Dagplejerne har forskellige fysiske rammer ud og inde for børnene, afhængig af hvordan deres private forhold er. I alle dagplejehjem er der indrettet legemuligheder for børnene enten i et eller flere rum. det kan fx være i køkken-all-rum, stue og/eller legeværelse.

Alle dagplejere har gode muligheder for at børnene kan lege udenfor i forskellige miljøer, fx i have og sandkasse og der er mulighed for at gå og cykle på fliser.

Alle dagplejere bor i omgivelser, hvor de kan gå tur i naturen med børnene.

Dagplejerne er fordelt i 2 legestuegrupper – 1 gruppe i Snertinge og 2 grupper i Svebølle/Viskinge og 1 gruppe i Rørby/Ugerløse

I Snertinge er der heldagslestue og i Rørby/Ugerløse og i Svebølle/Viskinge er der halvdags legestue kl. 8.00 – 12.00.

I legestuerne er der god plads til at udfolde sig motorisk

I Svebølle/Viskinge bruger dagplejerne Svebølle-Hallen en gang om ugen, til at lave motorik sammen med børnene

Der er 4 dagplejere som har certifikat som naturdagplejere i samarbejde med naturstyrelsen.

Kalundborg kommune tager udgangspunkt i KLAR-pædagogik – Kvalitet – Læring – Aktiv familie – Ressourcesyn. Vi tager de gode erfaringer fra arbejdet med fra KLAR-pædagogikken, med i vores tilgang til den styrkede pædagogiske læreplan.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaven.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Børnesyn

I dagplejen arbejder vi ud fra et børnesyn som har følgende værdier:

- Alle børn er født forskellige og er født med forskellige forudsætninger
- Det enkelte barn er født kompetent, socialt og aktivt
- Det enkelte barn skal have mulighed for at udvikle sig og lære optimalt
- Det enkelte barn er et selvstændigt individ med rettigheder og positive hensigter
- Et enkelte barn gør det bedste det kan – bag hver handling gemmer der sig en mening
- Det enkelte barn har krav på deltagelse og medbestemmelse med andre børn og voksne

Børnene lærer hele tiden, det ligger dybt forankret i deres udvikling.

Børnenes bidrag er væsentlige og vigtigt elementer i det pædagogiske arbejde.

Børn ses som aktive medskaber af egen læring og udvikling i rammer de voksne er ansvarlige for. Graden afhænger af det enkelte barns robusthed og kompetencer.

Børn har brug for omsorg, udfordringer, forventninger og tillid fra voksne.

I dagplejen tilstræber vi at møde børnene med positive intentioner:

De mødes hvor de er - De føler sig set - De oplever sejre - De mestrer forskellige færdigheder

Vi mener at der er de voksnes ansvar at børnene trives.

Vi møder børnene med respekt og anerkendelse og støtter børnene i deres muligheder for at handle aktivt i deres eget liv.

Vi beskriver ikke et barn negativt, for det bidrager til en negativ udvikling hos barnet.

Vi er bevidst om, at den måde den voksne forstår barnet på og det sprog den voksne bruger, har afgørende betydning for barnets udvikling og muligheder

Dannelse og børneperspektiv:

Dannelse er et begreb for de tillærte evner; det vil sige evner, som ikke er medfødte. Dannelse handler om at blive sig selv og være sig selv. At blive den bedste udgave af sig selv.

I dagplejen er vi, sammen med forældrene, medskabere af det grundlag for dannelse, barnet arbejder videre på ud i livet.

I dagplejen hjælper vi barnet med at agere i et fællesskab. Vi skaber læringsrum hvor barnet som aktiv deltager, kan være med til at give barnet selvindsigt og værdier, som det har brug for at kunne leve det liv, det er sat i.

- . Vi inviterer barnet til at være aktivt deltagende i dagplejens fællesskab
- . Vi er nysgerrig på barnets oplevelse.
- . Vi er åbne overfor barnets forskellige udtryksformer – ikke kun de sproglige.
- . Vi synliggør og italesætter forskellige perspektiver og behov i fællesskabet.
- . Vi viser barnet at mangfoldighed er en styrke, uanset køn, alder, kultur, psykiske og fysiske udfordringer mm.
- . Vi møder barnet anerkendende og følger op på børnenes perspektiver og handlinger.
- . Vi giver barnet erfaringer med at de er værdifulde i fællesskabet og at de har krav på at blive hørt og respekteret – ligesom de skal kunne aflæse og respektere andres udtryk og holdninger.

Børneperspektiv.

I vores daglige samvær og aktiviteter med børnene, tilstræber vi at samle vores interesse om 'at kigge med' barnet ud i dets liv frem for 'at sætte sig ind' i dets liv. At kigge med barnet betyder, at vi følger barnets blik og er udforskende på, hvor barnet kigger hen, hvad barnet er optaget af og engageret i, og hvad barnet forsøger at opnå via sine handlinger.

I dagligdagen og i aktiviteter tilstræber vi at se tingene fra børnenes perspektiv, lytte til dem og respektere deres meninger.

Vi er opmærksomme på at barnet er medspiller i dagligdagens processer, som vedrører dem og så vidt det er muligt skal de have indflydelse på disse processer.

Vi arbejder på at være nysgerrig på barnets oplevelse, af det vi gør i hverdagen, så vi kan sætte relevante ord på og skabe mening for barnet.

Vi lægger vægt på at forstå barnets udtryk i den kontekst, barnet er i, så vi kan møde barnet meningsfuldt – barnet skal føle sig set – hørt og forstået

Vi er meget opmærksomme på at barnet har forskellige udtryksformer – ikke kun de sproglige.

Vi er opmærksom på, at vores for forståelser/ egne normer bliver udfordret. Vi skal være klar til flytte os, så vi bedre kan rumme og afspejle børnenes holdninger.

Leg.

I dagplejen prioriterer vi legen og legen er en gennemgående del af hverdagen.

Vi er meget opmærksomme på at vi i dagplejen, arbejder med en aldersgruppe, hvor legeudviklingen er på mange forskellige stadier. Det er vigtigt at vi observerer, analyserer og støtter børnene i at udvikle den leg de selv tager initiativ til.

Vi er opmærksom på, at der er forskellige legetyper, som hver især sikrer børnenes alsidige udviklingsmuligheder og styrker dem i deres udviklingsbehov;

- Den undersøgende og udforskende leg
- Fysisk leg/ tumleleg
- Fantasileg
- Rolleleg
- Konstruktionsleg
- Regelleg

Vi er meget opmærksomme på, at der skal være plads til barnets egen leg og nysgerrige udforskning af verdenen. Så vi arbejder med at finde balancen imellem at respektere barnets leg og optagethed og inspirere og sætte noget i gang.

I dagplejen skal vi tilgodese mange stadier af legeudvikling i den enkelte gruppe, og vi bidrager til at børnene får forskellige erfaringer, der inspirerer til forskellige lege og legetemaer.

Vi arbejder med at organisere tid, rum og forskellige materialer, der inspirerer til forskellige typer af leg, som kan bidrage til det enkelte barns legeudvikling.

Vi har fokus på at fremme et inkluderende miljø, så alle børn har mulighed for at deltage i lege og opleve glæde i leg.

Vi tager initiativ til leg og bidrager vejleder børnene, hvis legen medfører samspilmønstre mellem børnene, der kræver pædagogisk opmærksomhed.

Vi arbejder med at være bevidst om vores egen rolle ved deltagelse i børnenes leg.

Læring.

I dagplejen arbejder vi ud fra det perspektiv at børn lærer hele tiden.

Legen er grundlæggende for børns læring. Vi er opmærksomme på at vi skal støtte og guide det enkelte barn til at få ny inspiration og se muligheder. Vi arbejder med at barnet skal opleve succes.

Vi arbejder med at skabe nogle rammer, så alle børn kan få rige og mangfoldige erfarings- og mestringsoplevelser. Vi lægger vægt på at støtte barnets nysgerrighed og tiltro til egne evner. Det er vigtigt at barnet er med, i det omfang det kan.

Vi arbejder med at tage udgangspunkt i børneperspektivet, når vi rammesætter læringsprocesser, i den enkelte gruppe, som bygger på at børnene undersøger, opdager og forstår indholdet.

Det er vigtigt med positive relationer og vi arbejder på at være nærværende voksne. Vi er meget bevidste om at børn lærer forskelligt og at det er vigtigt med god tid omkring barnet, når det skal tilegne sig ny læring.

Børnefællesskaber.

Vi lægger i dagplejen vægt på, at det enkelte barn kan føle sig som en del af et fællesskab.

Børnefællesskabet er en ressource, som tilbyder rigtig mange forskellige kompetencer og det er vigtigt, at vi hjælper børnene med at spille deres egen kompetencer ind. Alle børn har noget godt at tilbyde, som andre børn kan lære noget af. Nogle børn skal bare have mere støtte end andre i en given kontakt. Vi er optaget af at børnene lærer at se, lytte og forstå hinandens forskelligheder.

Vi har ofte en stor aldersspredning i vores børnegruppe og vi planlægger og improviserer læringsmiljøet gennem hverdagen, så børnene får fælles erfaringer, der giver dem fælles oplevelser. Vi arbejder med at bidrage til, at alle børn leger med andre børn og oplever at have venner og være en del af et børnefællesskab.

Vi støtter børnenes initiativer til samspil med andre børn, så alle børn får fællesskabserfaringer. Den voksnes rolle er her meget vigtig og dagplejer arbejder løbende med, at have fokus på, hvornår der skal veksle mellem at tage initiativ og sætte i gang og afvente og være støttende i samspil og relationer mellem børnene.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I dagplejen er det vigtigt for os at barnet får en god og tryk aflevering med nærværende voksne, hvor vi vinker med barnet, har tid til leg eller et kram, hvis det er det, barnet har behov for. Vi aflæser hele tiden børnenes behov, især i afleveringssituationen.

I dagplejen arbejder vi ud fra tænkningen om, at barnet lærer hele tiden. Vi arbejder med at være fokuserede på, at være i øjenhøjde med barnet. Vi arbejder med at der er læringsrum alle steder, hvor børnene færdes, både i entré, køkken, legeværelse, stue, og udenfor hvor der er indrettet legeareal eller når vi går tur i lokalområdet.

Vi er meget opmærksomme på, hvordan der er indrettet, hvad der er hængt på væggene og hvad der er til rådighed for barnet at lege med og hvornår det er planlagte aktiviteter og hvornår det er spontane aktiviteter vi skal støtte op omkring. Vi evaluerer løbende, for at skabe læringsmiljøer, der giver mulighed for, at børnene kan gøre sig forskellige erfaringer.

Læringsmiljøer kan tage udgangspunkt i børnenes engagement og interesse og de kan tilrettelægges så børnene får nye erfaringer med nye materialer, aktiviteter eller lege. Vi tilstræber at aktiviteterne er meningsfulde for børnene. Alt sammen for at skabe ny læring.

Læringsmiljø består udover de fysiske rammer også af den fælles opmærksomhed, som er grundlaget for den gode sociale relation, kommunikation, sproglig udvikling og kontakt. Vi er meget optaget af den voksnes rolle i og omkring det pædagogiske læringsmiljø.

Vi ser legen som det centrale i læringsmiljøet. Vi lægger vægt på at sikre tid og rum til leg og her er vi også meget optaget af hvordan den voksnes rolle kan bidrage til at kvalificere læringsmiljøet omkring legen.

Hver enkelt dagplejer tilrettelægger dagen efter hvornår børnene møder ind og hvilken aldersgruppe børn der er indmeldt. Der bliver arbejdet målrettet med de overordnede seks læreplanstemaer om formiddagen. Når vi arbejder med læreplanstemaerne, er vi optaget af børne

læreprocesser og mål. Vi er optaget af hvad der skal til, for at støtte barnets læreproces og for at nå de mål vi arbejder efter og hvordan vi kommer derhen. Vi ser efter tegn på at barnet udvikler sig mod målet. Alle dagplejere laver en aktivitetsplan for hele ugen.

Når dagplejer er i legestue, er der tilrettelagt læringsmiljø ud fra hvor mange børn og voksne der er og hvilken aldersfordeling der er i børnegruppen, så der er en anden mulighed for at støtte børnene i deres læreprocesser.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Forældrene er de primære voksne i børnenes liv og har det primære ansvar for børnenes trivsel. Derfor inddrages forældrene aktivt omkring deres barns dannelse, læring og trivsel og udvikling.

Dette sikrer dagplejeren gennem en daglig og tillidsfuld dialog med forældrene, ved at lytte til forældrenes erfaringer og kendskab til deres barn. Jo mere viden der deles, jo mere kommer det barnet til gode.

Vi ser forældrene som en ressource og en ligeværdig samarbejdspartner.

Teamleder i dagplejen har tidlig telefon kontakt og dialog med kommende forældre. Her lyttes til behov og ønsker og vi arbejder med at finde det gode mach i tildeling af dagplejeplads. Forældrenes ønsker/prioritering opfyldes, såfremt det er muligt.

Vi lægger vægt på en god overgang fra forældre til dagpleje, derfor inviteres forældre til et opstartsmøde/kontaktbesøg hos dagplejer inden opstart. Teamleder i dagplejen deltager altid til kontaktmødet hos dagplejerne – her starter det gode samarbejde.

Den enkelte dagplejer har i hverdagen alle betingelser for at skabe et godt og tæt samarbejde med forældrene. Forældre og barn møder den samme voksne både morgen og eftermiddag.

Den daglige dialog omkring det enkelte barns trivsel er omdrejningspunkt for det gode samarbejde. Dagplejeren er bevidst om, og opmærksom på sin tilgang i mødet med forældre og børn, viser glæde og interesse og ikke mindst anerkender, at det er forældrenes barn. Dagplejeren er åben og lyttende og samtidig professionel i formidlingen af barnets trivsel og udvikling.

Dagplejeren har en central rolle i at inddrage og støtte alle forældre i, at føle sig som en del af forældrefællesskabet. Eks. Kan dagplejeren opfordre og støtte forældregruppen i at deltage i diverse arrangementer og aktiviteter hos dagplejer eller i legestuen.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Arbejdet med børn i udsatte positioner er en del af det pædagogiske arbejde i dagplejen. Dagplejerens overskuelige miljø er unik og giver barnet adgang til en hverdag i rolige omgivelser samt en tryk voksenrelation.

I dagplejen er der mulighed for at skabe faste rutiner og forudsigelighed. Den lille børnegruppe gør det nemmere at tilpasse hverdagen i hele børnegruppen. Aktiviteter kan målrettes og afstemmes således at også børn i udsat position kan deltage og føle glæden ved børnefællesskabet.

Børnegruppen lærer på en tryk og positiv måde, at vi alle er forskellige, men lige betydningsfulde. Dagplejeren spiller en central rolle i at spotte og reagere på tegn hos det enkelte barn, som viser udsathed.

Faglig støtte og sparring fra dagplejepædagogen er afgørende for at den enkelte dagplejer føler sig klædt på til opgaven og de udfordringer, der kan være forbundet med at arbejde med børn i udsatte positioner.

Vidensdeling og tæt samarbejde med sundhedsplejerskerne forud for opstart i dagplejen, er vigtig i forhold til den opsporende og tidlige indsats.

Tværfagligt samarbejde samt sparring hos PPR's konsultative team er grundlæggende i arbejdet med alle børn og særdeles med børn i udsatte positioner.

Der laves kompetencehjul på det enkelte barn, hvis det vurderes at der er brug for at stille skarpt på hvad der skal arbejdes målrettet med. Der arbejdes målrettet ud fra det enkelte barns udgangspunkt med handleplan, læringsmål og opfølgning. Dette foregår i et tæt samarbejde med forældre og dagplejer og de tværfaglige samarbejdspartnere som er relevante

Dagplejepædagogen kommer oftere og vejleder og støtter og der er mulighed for at søge en procespædagog til at komme i dagplejehjemmet.

Sammenhæng til børnehaven

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaven.”

Howdan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng og overgang til børnehaven?

Vi har i dagplejen igennem lang tid haft et særligt fokus på overgang fra hjem/forældre til dagpleje (beskrevet under forældresamarbejde), samarbejdet imellem forældre og dagplejer er afgørende for, at overgangen bliver god og tryk.

Ved næste overgang fra dagpleje til børnehaven, samarbejder vi med forældrene om at hjælpe barnet med at være så klar til børnehavestart som muligt. Dagplejer har dialog med forældre om hvad dagplejer kan arbejde med i sin pædagogiske hverdag og hvad forældre kan arbejde med hjemme. Fælles fokus er, at barnet skal understøttes i sine positive forventninger til børnehavestart.

Børnehaven besøges af dagplejer og det kommende børnehavebarn og opbygningen af barnets følelse af at høre til et fællesskab i børnehaven er hermed startet.

Ved besøg er der kort overlevering fra dagplejer til børnehaven på det enkelte barn, her er det vigtigt at give børnene det bedste med fra dagplejen. For børn med specielle behov afholdes en overleveringssamtale inden børnehavestart, her deltager forældre og de fagpersoner som måtte være relevante ift. det enkelte ba

---

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi inddrager lokalsamfundet meget som en del af det pædagogiske læringsmiljø. Dagplejerne i området er fordelt på to egne og der er forskellige muligheder for at inddrage lokalsamfundet og den enkelte dagplejer bruger tilbuddene som det passer geografisk og tilpasset den aktuelle børnegruppe.

I den ene egn er der Legestue lokaler, i det lokale aktivitetscenter for ældre borgere. Der er arrangementer jævnligt vi er inviteret til. Fx til jul og fastelavn er der fællesarrangement, hvor dagplejen er inviteret med. I den anden egn er legestuelokalerne i det lokale sportsklubhus, som er godt til at tage hensyn til os.

Der gøres brug af biblioteket til lån af bøger og til musikarrangementer.

Der er samarbejde med den lokale skole, hvor dagplejen er velkommen til komme og bruge lokaler.

Der laves indkøbstur til den lokale brugs, med indkøb i børnehøjde til frokost eller madværksted.

Vi bruger den lokale kirke ved juletid. Vi synger salmer og der er aktivitet for børnene i børnehøjde.

I den ene egne er der salmesang om fredagen i en periode, som vi deltager i.

I den ene egn bruger vi gymnastiksalen på skolen, til at lave fælles rytmik/gymnastik for alle børn og dagplejere.

Ellers går vi mange ture i lokalområdet og besøger den lokale bonde med forskellige dyr, som vi kan se og høre. Vi besøger også den lokale grusgrav, den lokale vognmand eller entreprenør eller den lokale slagter osv, for at give børnene nogle anderledes oplevelser.

Vi laver fælles bustur til kulturelle tilbud, som biblioteket arrangerer eller til oplevelser indenfor kommunes grænser.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed."

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi er i dagplejen er vi meget bevidste om vores rolle som medskabere af et godt miljø, hvor man som barn, forældre og ansat føler sig velkommen og set.

Dagplejer øver sig i at se og opleve de forhold/læringsmiljøer som barnet tilbydes med barnets øjne. Dagplejer inddrager børnene i det omfang det er muligt, når der skal tilrettelægges aktiviteter eller lege. Der kan være en dialog med de ældste børn eller der kan gennem observationer opdages en spirende interesse for en ny aktivitet eller en opmærksomhed på en fraværende aktivitet gennem længere tid, som skal introduceres.

Der observeres gennem dagen om det enkelte barn viser tegn på trivsel gennem sin eller fælles leg, gennem aktiviteter og ved relation og samvær med børn og dagplejer.

Det psykiske børnemiljø: Vi arbejder med at møde det enkelte barn anerkendende. Det er vigtigt at barnet føler sig tryk og set som den det er. Vi arbejder på, at der er en god stemning gennem dagen og at der fokuseres på succeser.

Vi observerer det enkelte barn og møder barnet hvor det er, for at hjælpe det videre til nærmeste udviklings zone. Vi er her meget opmærksomme på vores kommunikation og dialog, så der er plads til at det enkelte barn trives og udvikles i det tempo, der er rigtigt for det enkelte barn.

Det fysiske børnemiljø: Der er mange forskellige fysiske rammer rundt i hvert dagplejehjem. Overordnet er der i alle dagplejehjem fokus på at skabe fysiske rammer som stimulerer barnets sanser, sprog og motorik. Der er plads til at børnene kan bevæge sig rundt i flere rum og bruge kroppen og lave forskellige lege. Der er gode muligheder for leg udenfor, hos den enkelte dagplejer. Der er legetøj til alle aldersgrupper til både inde og ude leg.

Det æstetiske børnemiljø: Der er mange æstetiske rammer rundt i hvert dagplejehjem, da det er private hjem. Der er hos den enkelte dagplejer mange visuelle indtryk, som der i et hjem. Hvor børnene opholder sig er der ro og overskuelighed og børnene har overskuelige legerum, med legetøj sorteret i overordnede emner. Der er billeder, tegninger, eller andet synligt på væggene som kan stimulere og opfordre til sprogligt fællesskab.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Temabeskrivelse:

Alsiddig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse, hvilket børn i særlig grad udvikler gennem leg. Børn skal have erfaringer med, at de selv kan påvirke deres livsbetingelser inden for rammerne af et fællesskab. Dermed opnår børnene gode grundlæggende forudsætninger for at navigere trygt, nysgerrigt og udforskende i det nære miljø, hvilket ruste dem til at håndtere fremtidige uddannelses- og livsarenaer.

Engagement

Et læringsmiljø, der støtter børns engagement, drejer sig om at fremme intensitet i måden, børn deltager i samspil og aktiviteter på. Aktiviteter, der fremmer børns engagement, smitter og er personligt udviklende, fordi engageret deltagelse medfører fordybelse og ultimativt understøtter selvrespekt, selvtillid og selvværd. Børn udvikler engagement, når de indgår i relationer med betydningsfulde andre, hvor de oplever sig respekteret, passet på og værdsat af nære, tillidsgivende voksne. Engagement er derfor en vigtig forudsætning for, at barnet kan møde omgivelserne med nysgerrighed, åbenhed og kritisk sans.

Livsduelighed

Igennem leg og andre meningsfulde aktiviteter, gør børn sig væsentlige erfaringer med forskellige sociale positioner, som giver dem et grundlæggende demokratisk værdisæt, der udvikler og understøtter børnenes dannelse og livsduelighed.

Læringsmiljøet skal derfor understøtte, at børn engagerer sig i leg og aktiviteter, der inviterer dem til at udfolde, udforske og erfare sig selv og hinanden på mange og nye måder, hvor også børnenes selvforståelse og handlemønstre udfordres i de tilfælde, hvor handling eller forståelse begrænser egen eller andres udvikling.

Dagplejer skal sikre, at der opnås tilknytning mellem dagplejer og barn og derigennem skabe et tillidsfuldt læringsmiljø præget af kontinuitet, der støtter barnets nysgerrighed, således at de kan gives plads til at udtrykke deres egne interesser og holdninger. Dagplejer skal via rammesætning af leg eller ved at indtræde i leg så småt begynde at udfordre og udvide disse opfattelser.

Når de voksne inviterer børn til at udtrykke sig respektfuldt og anerkender deres perspektiver og oplevelser af hverdagen i dagplejen, får børn medbestemmelse og oplever dermed at være betydningsfulde og at være medskabende af egne livsbetingelser. Samtidig får de erfaringer med vigtigheden af, at være opmærksom på andres oplevelser af, perspektiver på og meninger om verden. Herigennem får de grundlæggende erfaringer med at indgå i, høre til og navigere i gensidigt forpligtende fællesskaber og en forståelse af demokrati og demokratiske processer. Det er særligt vigtigt, at dagplejen understøtter, at børn i udsatte positioner gør sig erfaringer med og aktivt indgår i disse gensidigt forpligtende fællesskaber.

Gåpåmod

I dagplejens – som i hjemmets – mange udviklings- og læringsituationer vil børn skulle forholde sig til andre børns og voksnes ønsker og initiativer. Udfordringer og modstand kan ikke undgå at afstedkomme følelser som frustration og forvirring og følelsen af at stå alene. Det er derfor vigtigt, at læringsmiljøet understøtter børnene i at udtrykke deres følelser og håndtere konflikter hensigtsmæssigt uden at miste gåpåmodet fremadrettet. Evnen til at håndtere modgang og udvise vedholdenhed er central for børns mulighed for at influere på deres egen hverdag i dagplejen, men er også en central kompetence, der får betydning for det senere livsforløb, i børnehaven, i skolen, som i alle andre livsarenaer.

Læringsmiljøet må i samarbejde med forældrene altid sikre, at de omtalte udfordringer, ikke overstiger børnenes kompetencer eller overskrider deres grænser.

Læringsmiljøet skal i forlængelse heraf introducere børn til forskellige måder at håndtere

konfliktfyldte situationer og følelser på og give børnene mulighed for at eksperimentere med disse.

Dette kræver mod. Dagplejer skal støtte børnene i at turde gå deres egne veje, for eksempel, vælge aktiviteter eller relationer til og fra, når de ikke matcher deres lærings-, udviklings- og trivselsbehov, under hensyntagen til at børnene også i høj grad bør deltage i det samlede børnefællesskab.

Deltagelseskompetence

I forlængelse af det ovenstående, kan børn kun være medskabere af egen læring og udvikling, hvis de er i stand til at gribe og udfolde de muligheder, livet i dagplejen og hjemmet tilbyder dem. Læringsmiljøet skal derfor understøtte og udvide barnets erfaringsverden, således at børn kan og tør deltage samt tage initiativ til at skabe de muligheder for livsudfoldelse, de ønsker sig, i de fællesskaber, de indgår i. Børn øver sig i deltagelseskompetence ved at balancere mellem iagttagende og mere initiativtagende positioner i de forskellige aktiviteter og relationer, de indgår i.

Det er desuden væsentligt, at børn lærer at prioritere blandt mange mulige tilbud ved at møde et læringsmiljø, der giver mulighed for at forfølge, engagere og fordybe sig i det, de er optagede af. Det sker ved at dagplejer motiverer børn til at undres, ved at pirre deres nysgerrighed og anerkende dem for deres fund, støtte dem i vedholdenhed og støtte deres innovative formåen. I fordybelsen understøttes også børnenes koncentrations- og abstraktionsevne, hvilket er afgørende for deres udvikling og læring, både i dagplejen, i hjemmet, i børnehaven, i skolen og videre i livet.

Konkrete initiativer i legen – i planlagte aktiviteter – spontant opståede situationer og i daglige rutiner:

- Dagplejeren skal skabe gode og inspirerende rammer for legen og støtte børnene i legen
- Dagplejeren skal målrette de planlagte aktiviteter og daglige rutiner således at barnet mødes i sin nærmeste udviklingszone
- Dagplejer skal være opmærksom og reagere på barnets initiativ.

Tegn på læring:

- Barnet har lyst og mod til at udforske dets omverden
- Barnet oplever at turde prøve
- Barnet danner erfaringer og kan overføre dette til andre situationer

Læringsmiljø:

- Dagplejer skal justere de fysiske rammer, så de matcher børnegruppens behov og udviklingstrin, for dermed at understøtte barnets alsidige personlige udvikling.
- Dagplejer skal anerkende børnenes initiativ og følge børnenes spor
- Dagplejer skal skabe en genkendelig hverdag, så barnet oplever mestring
- Dagplejer guider og vejleder forældre i at støtte barnet i dets alsidige udvikling.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Temabeskrivelse:

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, der bidrager til demokratisk dannelse. Derfor skal læringsmiljøet understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til dagplejer, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj mm. Legen spiller en central rolle for børns sociale læring og udvikling. Derfor er det afgørende, at alle børn får mulighed for at indgå i legefællesskaber.

Deltagelse og medindflydelse

Dagplejen er et socialt fællesskab, der omfatter små og større fællesskaber, hvor man er sammen om noget. Børn i dagplejen har brug for at deltage i sociale fællesskaber, hvor de oplever at høre til, og hvor de kan bidrage værdifuldt og relevant til fælles lege, aktiviteter og

samvær. Alle børn, og særligt børn der længerevarende befinder sig i udsatte positioner, er afhængige af, at det sociale læringsmiljø opfatter forskellighed som en ressource og understøtter muligheden for deltagelse og medindflydelse til fælles glæde og engagement.

Empati

Relationer har betydning på alle niveauer og er grundlaget for, at børn lærer sig empati. Dette skal læringsmiljøet reflektere. Empati handler om at mærke egne følelser, at kunne sætte sig ind i andres følelser og oplevelsesverden og at kunne handle på måder, der også understøtter samspillet med andre.

Indbyrdes relationer og venskaber mellem børn har stor betydning for den sociale læring og medvirker til udvikling af sociale færdigheder, som det ofte ses i legen.

Det er væsentligt for børns udvikling af empati, at dagplejer er optaget af børneperspektiver, som de udtrykkes både verbalt og kropsligt. Herunder skal der være opmærksomhed på, at det digitale spiller en stadig større rolle i børns relations dannelse.

Relationer mellem dagplejer og børnene, der bygger på ligeværd, forståelse og indlevelse medvirker til, at børnene udvikler selvstændighed og sikres deres ret til medbestemmelse, men også til at de får forståelse for andre og betydningen af solidarisk handlen.

Alle børn har brug for at blive mødt med positive forventninger, fordi det fremmer gåpåmod og positive forventninger til omverdenen. Dagplejer skal både understøtte børns daglige trivsel og sociale omgang med hinanden, men også bidrage til at børnene får erfaringer med at begå sig i verden udenfor. Særlig vigtigt for sammenhængen til børnehaven er det, at børnene har gode erfaringer med at tage initiativ til at indgå i relationer og med at løse konflikter.

Samarbejdet med forældrene spiller en central rolle for barnets sociale læring og udvikling. Netop dialogen mellem forældrene og dagplejer kan medvirke til gensidig forståelse af barnets perspektiv og det sociale liv i dagplejen med henblik på at understøtte barnets læring og børnenes indbyrdes relationer og fællesskab. Samarbejde og dialog kan også bidrage til at forebygge mobning.

Legens betydning

I dagplejen spiller legen en central rolle. Legen drager nærmest børn til sig og har ikke noget mål uden for sig selv. Alligevel fremmer legen den sociale læring og udvikling. Allerede i de tidlige barneår kan det være til stor glæde for barnet at dele opmærksomhed med andre børn i legende samvær og opleve samhørighed. Gennem legen lærer børn at forhandle, at indgå kompromisser og at løse konflikter. Et af legens kendetegn er, at den bliver til undervejs og, at børn derfor må afstemme med hinanden hele tiden.

Børns sociale læring og udvikling finder også sted, når de iagttager andre børns leg, så de fx lærer at afkode leges formelle og uformelle regler og komme med konstruktive legeudspil, der kan bringe dem ind i og fastholde legen. De kan med andre ord lære forskellige sociale omgangsformer til at begå sig både i dagplejens hverdag og i forbindelse med den senere start i børnehaven. Børns spontane og selvorganiserede leg skal derfor anerkendes og gives plads i hverdagen. Lysten til at lege, udforske og eksperimentere er i sig selv en resurse, der bør opmuntres og understøttes. Derfor skal dagplejens rammer give mulighed for fordybelse i leg.

Nogle børn kan have svært ved at få adgang til legefællesskaber, selv om de gerne vil deltage. Derfor må dagplejer løbende veksle mellem at gå foran, ved siden af og bagved børnene med henblik på at understøtte børnenes deltagelse i legefællesskaber. Dagplejer må også observere

børnenes lege for at få idéer til, hvordan de kan tilrettelægge læringsmiljøet, så alle børn får erfaringer med at indgå i legefællesskaber og reflektere over, hvordan den pædagogiske tilrettelægning får betydning for dynamikkerne i børnefællesskaberne.

Børn er forskellige og har brug for forskellige udfordringer. Forskelligheden kan handle om alder, køn, kulturel og social baggrund og individuelle interesser. I tilrettelæggelsen af læringsmiljøet spiller såvel det fysiske miljø, indretningen, legetøjet og atmosfæren en vigtig rolle.

Konkrete initiativer i legen – i planlagte aktiviteter – spontant opståede situationer og i daglige rutiner:

- Dagplejeren skal inddrage alle børn i fælles leg og oplevelser, understøtte og guide barnet i at tage hensyn til andre uanset alder og kompetencer
- Dagplejeren skal målrette de daglige aktiviteter, så alle børnene tilgodeses
- Dagplejeren "ser" spontant opståede legesituationer, observerer "griber", udvider, støtter og følger børnenes initiativ
- Dagplejeren skal tænke læringsmiljø ind i hverdagens daglige rutiner, modtagelse, rutiner, måltider mm, og skabe inkluderende praksis (alle kan deltage)

Tegn på læring:

- Børnene viser glæde ved at være sammen med de andre børn
- Børnene søger hinanden på tværs af alder, køn og kompetencer
- Børnene kan vise omsorg for hinanden
- Børnene tager initiativ til at hjælpe til – og kan bede om hjælp.

Læringsmiljø:

- Dagplejeren skal justere og indrette de fysiske rammer eks. i køkkenet, så de matcher deltagelse af børnene uanset alder
- Dagplejer skal skabe et miljø, hvor børnene oplever tryghed og tillid
- Dagplejeren skal tage ansvar for relationer, være tydelig og nærværende.
- Dagplejeren skal skabe betingelser for, at børnene kan være aktive deltagere i fællesskabet.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Temabeskrivelse

Et komplekst og nuanceret sprog er afgørende for børns udvikling og dannelse, idet sprog giver børn mulighed for at ytre sig om tanker, følelser, behov og viden om verden. Sprog er adgang til at begrebsliggøre og forstå sig selv, og det er et væsentligt grundlag for, at barnet gradvist kan udvikle refleksionsevne, kognitive og analytiske kompetencer. Kropssprog, talesprog, skriftsprog og billedsprog er en forudsætning for at udveksle viden og erfaringer med andre. Kommunikation og sprog er derfor af stor betydning for børns mulighed for at deltage, ikke kun i nære børnefællesskaber, men også som en forudsætning for deltagelse i børnehavelivet, i skolelivet, i demokratiske processer og i samfundet.

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med dagplejer.

Interaktioner

Sprog læres som en naturlig forlængelse af den udveksling, der foregår som blikretning, pludren og gestik, og det kræver nærvær, øjenkontakt og fælles opmærksomhed. Dagplejer skal derfor udvise indlevelse, nysgerrighed og lyst til kommunikation og samtale med fokus på det, børnene er optagede af. Kvaliteten i samtaler mellem dagplejer og børn er væsentlig, og særlig betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Det har stor betydning for børnenes sproglige udvikling,

hvordan dagplejer henvender sig til børnene, taler med dem, giver beskeder og sætter ord på det, der sker i rutiner og aktiviteter.

Sproglige rollemodeller

Børns sprog udvikles i dialoger med sproglige rollemodeller ved at lytte, fortælle og stille spørgsmål til deres omgivelser, og ved at lege med sproget. Når børn eksperimenterer sprogligt, opnår de erfaringer med at aflæse, genskabe og udvikle en passende kommunikation i forskellige situationer og fællesskaber. Det betyder bl.a., at dagplejer må hjælpe alle børn til at indgå i dialoger, hvor de lærer at skiftes til at være i en tale- og en lytteposition. Det er én af flere måder, hvor deling af viden og fælles udforskning af fænomener bidrager til børns identitetsdannelse.

Fællesskaber

Det er essentielt, at det enkelte barn oplever at have en stemme i fællesskabet, og at barnet føler sig set, forstået og anerkendt. Sprog er centralt for at danne relationer, indgå i fællesskaber og vedligeholde venskaber. At lære fra andre børn på tværs af aldre er essentielt i sprogudviklingsprocessen.

Legen er central som en funktionel øvebane for barnets ordforråd, sætninger og kommunikative kompetencer. Det er derfor afgørende for barnets tilegnelsesproces, at det understøttes i deltagelse, fx ved at dagplejer i nogle tilfælde deltager i og rammesætter børns leg. Dagplejer kan samtidigt anvende børnenes legeindhold som pejlemærker for mulige samtaleemner, men også som pejlemærke for, hvad der kan være en udfordring for det enkelte barns sprogudvikling.

Et overordnet fokus på legens betydning for sprogudviklingen medfører samtidigt, at dagplejer systematisk skal have fokus på de børn, der ikke af sig selv indgår i lege og aktiviteter eller som altid udfylder de samme roller i fx rollelege. Dagplejer har ansvar for, at børn får mangfoldige og rige erfaringer med sprog i selvorganiseret og spontan leg og andre meningsfulde aktiviteter med hinanden.

Læringsmiljøet må tilbyde børn en bred vifte af sproglige læringsmuligheder og aktiviteter, der understøtter tilegnelsen af sprogforståelse, ordforråd, udtale og sætningsdannelse i sammenhænge, der er meningsfulde for børn. Dagplejer kan fx gennem samtaler, spørgsmål, historiefortælling og leg, sætte ord på børnenes forskellige oplevelser.

Sproglige læringsmuligheder skal indtænkes i alle rutiner, og i planlagte og spontane aktiviteter, hvor børn introduceres til nye begreber og udtryksformer såsom fx skrift-, symbol- og billedsprog. I et godt læringsmiljø må dagplejer via refleksion over organisering og didaktik skabe mulighed for samtaler af høj kvalitet i alle sammenhænge mellem dagplejer og børn og børn imellem, lige som dagplejer må samarbejde med forældre om børns sprog, både i forhold til det enkelte barn, men også i forhold til børnefællesskabet i dagplejen.

Konkrete initiativer i legen – i planlagte aktiviteter – spontant opståede situationer og i daglige rutiner:

- Dagplejeren er nærværende og lyttende og giver børnene tid til at udtrykke sig, og tid til at lege med sproget.
- Dagplejeren planlægger aktiviteter hvor pædagogiske redskaber som bøger, spil, rim og remser, musik og sang anvendes.

- Dagplejer afstemmer og understøtter barnets sprog og barnets oplevelser, udvider sproget og hjælper barnet med at blive forstået, ved at sætte ord på egne og barnets handlinger, udtryk og følelser

Tegn på læring:

- Børnene viser glæde ved at kommunikere og bruge sproget i samspil med andre
- Børnene tager initiativ til sproglige aktiviteter
- Børnene kan udtrykke/fortælle om oplevelser og følelser

Læringsmiljø:

- Dagplejeren skal indrette læringsrummet, så børnene har adgang til sproglige materialer
- Dagplejer skal være særlig opmærksom på sprogmiljøet og sætte ord på handlinger og følelser i forhold til det enkelte barn
- Dagplejeren skal bruge tidligere opnået viden og erfaringer samt kontakte og søge vejledning hos sin dagplejepædagog i forhold til sprogstimulering

---

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Temabeskrivelse:

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen. Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen, - gennem ro og bevægelse - lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Dagplejens alsidige læringsmiljø skal give alle børn, ikke mindst de børn som har begrænsede erfaringer med temaets indholdselementer, mulighed for at deltage med de erfaringer, de har med sig ind i dagplejen. Børnene skal inviteres til at få mangfoldige kropslige erfaringer i et læringsmiljø, hvor bevægelsesglæde, kreativitet og leg er nøglebegreber, og hvor dagplejer afpasser støtten til det enkelte barn og skaber fleksible inkluderende læringsmiljøer. Dagplejer er nysgerrig og udvælger og følger bevidst børnenes bevægelsesinitiativer, således at børnene oplever selv- og medbestemmelse, som en naturlig del af deres dannelsesproces.

Forældre inddrages som samarbejdspartnere med hensyn til at give børnene gode betingelser for bevægelse, fx ved at dele pædagogiske overvejelser om bevægelsesvenlig påklædning, værdien af risikoorienteret leg og det at udfordre og følge børnenes bevægelsesmæssige interesser.

Temaet er i det følgende delt op i tre elementer, som er gensidigt forbundne og overlappende:

Krop

Kroppen er grundlaget for børnenes deltagelse i samfundets forskellige fællesskaber, og har både en fysisk og en eksistentiel dimension.

Den fysiske dimension omfatter forståelsen af kroppen som biologisk system med alle kroppens forskellige dele, deres funktioner, samspil og reaktioner.

Kroppens eksistentielle dimension vedrører børns erfaring af verden med deres krop og gennem deres krop. Kroppen er sæde for bevidsthed om andet og andre og om egen krop i verden, herunder i æstetiske, sociale, følelses- og bevægelsesmæssige processer. Gennem kropslige erfaringer undersøges fx *"Hvem er jeg"* og *"Hvad kan du – kan jeg mon også det?"*, og således udvikles kropsidentiteten via kropslige erfaringer i sociale samspil.

Kroppen er sæde for såvel det psykiske helbred (fx trivsel) som det fysiske helbred (fx ernæring, hygiejne, bevægelighed).

Sanser

Sanserne er børns adgang til verden og fundamentet for at opfatte og begribe verden. Gennem brug af sanserne udvikles hjernens neurale netværk. Stimulering af de tre motoriske grundsanser (taktil-sansen, den vestibulære sans/labyrintsansen og muskel-led-sansen) er i samarbejde med de øvrige fire sanser (lugtesansen, synssansen, smagssansen og høresansen) af afgørende betydning for barnets motorisk udvikling og automatisering af bevægelser (såvel grov- som fin motorisk). Sanserne er således børns adgang til direkte, konkrete erfaringer med omgivelserne og derfor også fundamentet for tilegnelse af fx sprogets abstrakte begreber.

Den fysiske side af sansning kan imidlertid ikke stå alene. Sanselige læringsmiljøer skal tilgodese en æstetiske dimension hvor børns legende undersøgelser og kreative eksperimenter med bevægelse er i centrum. Miljøerne skal skabe rum for børnenes erfaringer med kropslige fornemmelser og følelser herunder rolig kontakt til kroppen, hvor den enkelte udvikler kendskab til, og tryghed ved, kroppens reaktioner og signaler, og oplever en ro ved at hvile i sig selv: Der skal både være plads til børnenes kropslige "væren" og "gøren".

Bevægelse

I bevægelsesfællesskaber udvikler barnet mestring af kropslige/sanselige indtryk og udtryk og styrker sin evne til at aflæse og forstå andres gestik, mimik, og kropslige udtryk. Deltagelse i bevægelse, leg og fysisk aktivitet giver barnet erfaringer med fx at fokusere sin opmærksomhed, sprog og tænkning, tid- og rumopfattelse samt motivation og følelser. Sådanne alsidige erfaringer danner grundlag for at kunne indgå i relationer og fællesskaber og på sigt at leve et liv som aktiv samfundsborger. Bevægelse handler således om aktivt at udforske verden og kroppens muligheder alene, sammen med andre børn og aktive voksne, i et inkluderende børnefællesskab og i samspil med de fysiske omgivelser ude og inde.

Konkrete initiativer i legen – i planlagte aktiviteter – spontant opståede situationer og i daglige rutiner:

- Dagplejeren skal skabe rammer og muligheder for fysisk leg og udfoldelse såvel inde som ude
- Dagplejeren skal i hverdagen planlægge både fin- og grov motoriske aktiviteter
- Dagplejeren skal se og følge børnenes initiativ, justere sig og rammerne herefter

- Dagplejeren skal lægge vægt på hygiejne, måltidets glæde og sanseoplevelser i de daglige rutiner og gøremål
- Dagplejeren skal sætte mål og tilpasse rammerne og indsatsen, så alle børn, så vidt muligt kan deltage

Tegn på læring:

- Børnene viser glæde ved kropslig og fysisk kontakt
- Børnene tager initiativ til at bruge kroppen og udviser bevidsthed om kroppen og dens funktioner
- Børnene kravler selv op og ned eks. puslebord og barnevogn
- Børnene viser tegn på mestring

Læringsmiljø:

- Dagplejeren skal indrette læringsmiljø/rammerne inde og ude, så de inspirerer til fysisk aktivitet og tilgodeser det enkelte barns udviklingsniveau
- Dagplejeren skal gå forrest og udstråle glæde ved fysisk aktivitet
- Dagplejeren skal støtte det enkelte barns fællesskab med de andre børn, ved eks. at inddrage barnet i aktiviteten og ved at have fokus på barnets reaktion.
- Dagplejeren skal indrette læringsmiljøet, så det tilgodeser børnenes individuelle behov.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Temabeskrivelse:

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. Legen er en væsentlig indgang, både med hensyn til børnenes oplevelse af naturen og sig selv i naturen. Naturen er også et eksperimentarium, hvor børn gør de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder ved at foretage undersøgelser, udforske sammenhænge og anvende forskellige analoge og digitale redskaber til fastholdelse af erfaringer og oplevelser og til at søge ny viden. Samt en begyndende forståelse for teknologi. Men også som et grundlag for at arbejde med fokus på bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur. Som et handle-kompetent, kritisk demokratisk menneske.

Dagplejer bringer udfordringer ind i børnenes liv, og skaber dermed et afsæt for hvilke erfaringer og viden børnene skal møde. Det peger på et læringsmiljø, hvor dagplejer tager afsæt i mulig læring og inddrager børnene som aktive medskaber af egen læring ved at stille åbne, nysgerrige spørgsmål til børnenes forståelse af sammenhænge i deres omverden.

Lige så vigtigt er det at lytte til børnenes begyndende undren og egne spørgsmål. Børnene opmuntres til at foretage egne undersøgelser, støttes og guides i at turde øve sig igen og igen, for

derved at opbygge en grundlæggende tillid til egne idéer og evner trods eventuel modgang. En didaktisk reflekteret tilgang til pædagogisk planlægning som er situationsbevidst, hvor dagplejer forholder sig nærværende og reflekterende til barnet i den pædagogiske hverdag med læreplanen i baghovedet. Udgangspunktet tages i barnets her-og-nu situation i relation til barnets aktuelle udspil. Med en særlig opmærksomhed på at sikre at børn og familier i udsatte positioner støttes i at være i og lære i og om naturen.

Dagplejer skal i samarbejde med forældre understøtte en grundlæggende naturvidenskabelig dannelse af børnene. Her er der basis for at børnenes aktiviteter formidles gennem forskellige medier og i det omfang det er muligt via forældrearrangementer i naturen med aktiv forældreinvolvering i forskellige undersøgelser.

Overordnet beskrives arbejdet med temaet som tre tilgange, som ideelt set alle tre er til stede i det pædagogiske arbejde. En naturtilgang med fokus på leg i naturen med naturmaterialer, samt som levested for levende organismer. En udelivstilgang som tager udgangspunkt i at børnene møder mange forskellige steder udenfor med plads til store bevægelser, oplevelser og med kroppen i spil.

En science tilgang med vægt på undersøgelser, som at måle og veje og forsøg med vands forskellige tilstandsformer m.m.

Natur

Engagement, den umiddelbare glæde, sansning og her-og-nu perspektivet er det der fylder i børnenes oplevelser og lege i naturen. Børn får lyst til at være i grønne omgivelser og erfare naturen og udvikle forståelse for sammenhænge i naturen. Det at være i naturen kan også give anledning til eksistentielle oplevelser og overvejelser.

Læringsmiljøet må derfor tilgodeses, at alle børn, uanset hvor de vokser op, og uanset baggrund, får mulighed for at opleve et bredt udsnit af naturen, både i byen og på landet. Viden om naturen handler om, at børn håndterer og får førstehåndsoplevelser med dyr og markens afgrøder, om årets gang som udtryk for tidens forløb, fødekæder og forskellige fænomener som fx vejret og solsystemet. Fagbegreber indgår som et element i læringsmiljøet og de samtaler om oplevelser, forståelser og erfaringer med naturen, som finder sted mellem børn og voksne.

Viden om naturen omhandler også menneskets påvirkning af og samspil med naturen, fx i forbindelse med miljøspørgsmål og spørgsmål om bæredygtighed og anvendelse af naturens ressourcer. Læringsmiljøet må derfor give børn mulighed for at overveje deres eget samspil med naturen og naturens ressourcer. Bæredygtighed handler også om at konstruere, genanvende og reparere ved hjælp af forskellige redskaber, teknikker og materialer, naturlige såvel som menneskeskabte.

Udeliv

Børnene leger mere sammen når de er udenfor, og konfliktniveauet mellem børnene er mindre udenfor end indendørs, og relationerne mellem børnene imellem er præget af et større sammenhold. Børn hopper, klatrer og løber mere, når de er udenfor. Uderummet som læringsmiljø er karakteriseret ved direkte sanseoplevelser i et autentisk miljø, og kan have forskellige kvaliteter. Der er det åbne og sociale rum, en plæne eller en eng, til fx boldspil og drageflyvning. Der er det trygge og afgrænsede rum, som legepladsen og haven, med gynger, rutsjebane og legehus. Det vilde og rummelige, som skoven, havet og stranden, med plads til fordybelse og fascination. Uderummet giver plads til sansning, bevægelse, fantasi og kreativitet. Et godt underlag for kolbøtter og vilde lege, eventyrlige og farlige lege. Lege som stimulerer børns kreativitet, fx med naturmaterialer, som giver plads til fantasi og fortolkning, som når træstammen forvandles til en motorcykel.

Science

Science tilgangen vægter undersøgelser, som åbner for en aktiv inddragelse af naturen og naturfænomener som lys, luft, magnetisme og vejrfænomener. Med et fokus på børns begyndende forståelse for lovmæssigheder i naturen, børns medfødte talfornemmelse, fornemmelse for størrelser og dermed en begyndende matematiske opmærksomhed.

Der tages udgangspunkt i et lærings syn der bygger på, at børn skal bibringes viden relateret til aldersgruppen og aktivt inddrage børnenes eksisterende viden og erfaringer, men som samtidig også forstyrrer og udfordrer deres aktuelle forståelse. En proces som går fra det meget konkrete til det abstrakte – fra regnorm til luftfart. Eller med andre ord at skabe en mental bro mellem den konkrete læring i hverdagen og samtidig have øje for naturvidenskabens abstraktioner. Desuden skal børn have mulighed for at stifte bekendtskab med og anvende forskellige teknologiske redskaber, og således udvikle en kreativ, produktiv og kritisk tilgang til anvendelse af hverdagsteknologierne.

En science tilgang betyder at læringsmiljøet giver børnene mulighed for at danne erfaringer med årsag, virkning og sammenhænge og støtter børnene i at kategorisere og systematisere deres omverden ved hjælp af relations par, som mange/få, stor/lille, tung/let, over/under, osv. Dagplejer tilrettelægger desuden læringsmiljøet, så det giver børn mulighed for at eksperimentere med antal, rum og form som tidlige indgange til det matematiske sprog.

Konkrete initiativer i legen – i planlagte aktiviteter – spontant opståede situationer og i daglige rutiner:

- Dagplejeren skal skabe rammer for det enkelte barn, så det får erfaringer med naturen
- Dagplejeren skal prioritere udeliv og skabe udfordrende og spændende læringsrum uden dørs
- Dagplejeren skal følge børnenes initiativ, udvise nysgerrighed, give børnene mulighed for fordybelse og udvide børnenes viden om naturen og livet i naturen
- Dagplejeren skal i de daglige rutiner give børnene forståelse for genbrug af materialer (Bæredygtighed)

Tegn på læring:

- Børnene viser glæde ved ophold i naturen
- Børnene er nysgerrige, spørgelystne og tør mærke/føle på natur og dyr
- Børnene udnytter de udendørs muligheder i legen

Læringsmiljø:

- Dagplejeren skal sikre at læringsrummet inspirerer børnenes naturlige nysgerrighed for natur, udeliv og science
- Dagplejeren skal være rollemodel og aktiv deltagende ift. at bruge og udforske naturen og udelivet som læringsrum

- Dagplejeren skal med nysgerrighed have fokus på børnenes fælles udforskning og fordybelse

---

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Temabeskrivelse:

Kultur er både en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, og det er de kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivets arenaer. Det er gennem kultur, at børn møder nye sider af dem selv, får mulighed for at udtrykke sig på mangfoldige måder og forstå deres omverden

Læringsmiljøet er afgørende for børns dannelse, herunder også børns forståelse af kultur. Dagplejer må derfor formidle glæde ved æstetiske oplevelser og skabende praksis.

De må aktivt formidle kultur og støtte alle børn, uanset baggrund, kompetencer og forudgående erfaringer med kultur, i at eksperimentere med, øve sig i og afprøve sig selv inden for en bred vifte af kunstarter og udtryk.

Alle børn skal have erfaringer, der kan forankre værdier, og som kan fungere som rettesnor for at orientere sig og handle på en hensynsfuld, demokratisk og respektfuld måde. Dette understøtter positive fællesskaber og sikrer sammenhæng til børnehave, skole, lokalsamfundet og en globaliseret verden.

Kultur og æstetik

Skabende virksomhed og æstetik er både indtryk og udtryk. Indtryksdimensionen består af æstetiske oplevelser i direkte møder med forskellige kunstarter såsom scenekunst, film, maleri, musik, sang og litteratur. Æstetiske oplevelser giver børn mulighed for at dele, spejle sig i og fortolke egne og andres livserfaringer, tanker og drømme. Samtidig har oplevelserne en kropslig dimension, hvor indtryk sætter før sproglige aftryk som kropslige fornemmelser og oplevelser. Det kan fx være at mærke spændingen i kroppen, når man lytter til en fængslende fortælling, eller at føle glæde eller nedtrykthed over farverne i et maleri.

Udtryksdimensionen indeholder den skabende og eksperimenterende praksis. Den er båret af børns lyst, kreativitet, improvisation og aktive deltagelse. Nysgerrighed, sansning, leg og fantasi indgår i den æstetiske læreproces og ansporer til nye perspektiver og anskuelser, der kan forankres som ny viden og ny læring. Derfor må dagplejer være lydhør og understøtte børn i at forløse deres skabende udtryk i et læringsmiljø, der inddrager børn i processen, værdsætter fordybelse og konstruktion samt børns egne eksperimenterende udtryk.

Læringsmiljøet er afgørende for børns læringsmuligheder både i en kognitiv, æstetisk, personlig og social erfaringsdannelse og omfatter derfor både dagtilbuddets rammer samt lokale kulturtilbud og kunstneriske arrangementer. Det fysiske læringsmiljø i eller uden for dagtilbuddet må samtidig give mulighed for, at børn selv kan søge inspiration og oplevelser i forskellig litteratur og billedbøger, musik, fotografi mv. At være skabende og kunne tænke, føle, sanse, opleve og eksperimentere er omdrejningspunkt for børns identitetsdannelse samt tilegnelse af viden om og indsigt i samfundet.

Kultur og fællesskab

Børn skal have mulighed for at skabe egen mening og indhold i hverdagen. De skal opleve, at deres måder at forvalte tid og rum, leg, venskaber og konflikter på bliver mødt med nysgerrighed og respekt. Samtidigt må læringsmiljøet være et demokratisk fællesskab, der sikrer deltagelsesmuligheder for alle børn, og hvor børn oplever sig selv som en aktiv del af beslutningsprocesser ud fra erfarings-niveau og formåen. Derfor må børn mødes med en differentieret pædagogisk indsats, så alle, også børn i udsatte positioner, har mulighed for at få erfaringer med at udfolde sig og begå sig i samfundet.

Konkrete initiativer i legen – i planlagte aktiviteter – spontant opståede situationer og i daglige rutiner:

- Dagplejeren skal inddrage børnene i de kulturelle værdier/traditioner der er kendetegnet for den danske befolkning
- Dagplejeren skal være rollemodel ift. naturlig, nysgerrig og anerkendende tilgang til forskellige kulturer
- Dagplejeren skal planlægge aktiviteter og oplevelser som repræsenterer den brde kultur – sang, teater, bøger, kreative aktiviteter
- Dagplejeren skal gribe spontant opståede situationer og vise nysgerrighed overfor kulturens mangfoldighed
- Dagplejeren skal skabe genkendelighed og gentagelser f. eks. højtlesning/sang i hverdagens rutiner

Tegn på læring:

- Børnene er fortrolige, viser glæde og er deltagende i traditioner/tilbagevendende kreative aktiviteter
- Børnene udviser en naturlig nysgerrighed i mødet med mennesker fra andre kulturer
- Børnene er glade for at synge – kender sangene

Læringsmiljø:

- Dagplejerens læringsmiljø skal understøtte og stimulere børnenes fantasi og nysgerrighed
- Dagplejeren skal skabe et anerkendende miljø med mangfoldighed og forskellighed som omdrejningspunkt
- Dagplejer skal udnytte tilbagevendende traditioner og kulturelle begivenheder f.eks. jul, påske og fødselsdag
- Dagplejer skal skabe rammer således, at alle børn deltager ligeværdigt i kulturelle begivenheder.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Dagplejen har hen over året et årshjul, som både sikrer traditioner og at de forskellige læreplans-temaer: Temaerne og indsatserne evalueres løbende på personalemøder.

Dagplejerne evaluerer løbende deres pædagogiske arbejde og praksis ved egen refleksion, ved refleksion sammen med kollegaer i legestue eller sammen med pædagogisk teamleder.

Dagligdagens aktiviteter og leg dokumenteres flere gange om ugen via vores elektroniske kommunikationskanal Børneintra, enten med praksisfortælling eller via billeder.

Personalet arbejder dagligt med stående refleksioner og indre refleksioner i nuet. I alle situationer skal vi tænke:

- Virker det vi gør?
- Hvordan virker det?
- Hvorfor virker det?
- Hvilke indsatser har vi gjort, for at det virker?
- Hvad var børnene optagede af?
- Hvad skal justeres?

Vores pædagogiske dokumentation skal være et redskab til:

- Udfoldelse af børnenes perspektiver
- Synliggørelse af læringsmiljøets indretning og brug
- En udvidet kommunikation mellem det pædagogiske personale og forældrene omkring børnenes leg og læring
- Synliggørelse af den pædagogiske faglighed
- Opbygning af evalueringskultur

Vi vil arbejde med at skabe en systematisk og lettilgængelig evalueringskultur, der sikrer organisatorisk læring på baggrund af de pointer, som vi kommer frem til løbende. I dette arbejde vil vi være særligt opmærksomme på det enkelte barns perspektiv og børnemiljøet.

Vores mål er at få skabt en systematisk evalueringskultur, hvor vi samler op på og lærer mere om, hvad der fungerer godt hos os, og hvad vi gerne vil videreudvikle. Vi skal hele tiden tænke, hvorfor gør vi det, vi gør?

Howdan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vores styrkede pædagogiske læreplan er udarbejdet maj 2020, og der er skal fremadrettet laves kompetenceudvikling vedr. systematisk evaluering.

Der er i Kalundborg kommune udarbejdet et handlingsskema vi skal bruge i dagligdagen.

I dagplejen vil vi benytte skema fra Tegn på læring 2, som redskab til at få indarbejdet en evalueringskultur i vores pædagogiske arbejde.

Det vil danne grundlag for evalueringen af denne læreplan ud fra de rammer, der desuden fastsættes af Kalundborg kommune.